

Cyfarfod

PWYLLGOR CRAFFU GOFAL

Dyddiad ac Amser

10.30 y.b., DYDD GWENER, 20FED EBRILL, 2018

**NODER: CYMHELIR SESIWN BRIFFIO I'R AELODAU YN UNIG
AM 10.00 A.M.**

Lleoliad

Siambwr Hywel Dda, Swyddfa'r Cyngor, Caernarfon LL55 1SH

*** NODER ***

Bydd y cyfarfod yn cael ei we-ddarlledu

<http://www.gwynedd.public-i.tv/core/portal/home>

Pwynt Cyswllt

Glynda O'Brien

01341 424301

glyndaobrien@gwynedd.llyw.cymru

(Dosbarthwyd:12.04.18)

PWYLLGOR CRAFFU GOFAL

AELODAETH (18)

Plaid Cymru (10)

Y Cynghorwyr

Alan Jones Evans
Elin Walker Jones
Olaf Cai Larsen
Annwen Daniels
Rheinallt Puw

Sian Wyn Hughes
Dafydd Owen
Cemlyn Rees Williams
Linda Ann Jones
Peter Read

Annibynnol (6)

Y Cynghorwyr

Eryl Jones-Williams
Beth Lawton
Elfed Powell Roberts

Richard Medwyn Hughes
Dewi Wyn Roberts
Angela Russell

Llais Gwynedd (1)

Y Cynghorydd
Anwen J. Davies

Annibynnol Unedig Gwynedd (1)

Y Cynghorydd
Sedd Wag - Annibynnol Unedig Gwynedd

Aelodau Ex-officio

Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Cyngor

R H A G L E N

1. YMDDIHEURIADAU

I dderbyn ymddiheuriadau am absenoldeb.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

I dderbyn unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYD

I ystyried unrhyw faterion sydd yn teilyngu sylw brys ym marn y Cadeirydd.

4. COFNODION

4 - 14

Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid llofnodi cofnodion cyfarfod blaenorol o'r Pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 30 Ionawr 2018, fel rhai cywir.

5. PLANT MEWN GOFAL

15 - 23

Aelod Cabinet: Cynghorydd Dilwyn Morgan

I dderbyn adroddiad ar yr uchod.

6. STRATEGAETH CEFNOGI TEULUOEDD YNG NGWYNEDD

24 - 26

Aelod Cabinet: Cynghorydd Dilwyn Morgan

I dderbyn adroddiad ar yr uchod.

PWYLLGOR CRAFFU GOFAL 30.01.18

Yn bresennol: Y Cyngorydd Eryl Jones-Williams – Cadeirydd
Y Cyngorydd R. Medwyn Hughes – Is-gadeirydd

Y Cyngorwyr: Annwen Daniels, Anwen J. Davies, Sian Wyn Hughes, Elin Walker Jones, Linda Ann Wyn Jones, Cai Larsen, Beth Lawton, Dafydd Owen, Rheinallt Puw, Dewi Wyn Roberts, Elfed P. Roberts ac Angela Russell.

Swyddogion: Morwena Edwards (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Aled Davies (Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant), Gareth James (Rheolwr Cefnogi Aelodau a Chraffu), Sion Huws (Uwch Gyfreithiwr), a Glynda O'Brien (Swyddog Cefnogi Aelodau).

Aelodau Cabinet: W. Gareth Roberts, Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant

Hefyd yn Bresennol:

Ar gyfer Eitem 4 isod:
Ffrancon Williams, Prif Weithredwr, Cartrefi Cymunedol Gwynedd
Sarah Schofield, Cyfarwyddwr Cwsmeriaid a Chymunedau
Arwel Wyn Owen, Uwch Reolwr Tai a Llesiant

Ar gyfer Eitem 5 isod:
Ffion Johnstone, Cyfarwyddwr Ardal y Gorllewin, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsti Cadwaladr
Wyn Thomas, Cyfarwyddwr Cynorthwyol Gofal Cychwynnol
Christine Rudgley - Deputy Area Operational Manager (West Localities)

Ar gyfer Eitemau 6 a 7 isod:
Mari Wynne Jones, Uwch Reolwr Oedolion Gwynedd
Lester Bath, Swyddog Cefnogi Gofalwyr Oedolion a Phlant

Ar gyfer Eitem 8 isod:
Steve Grayston, Cyfarwyddwr Cynorthwyol Ardal Gwasanaethau Therapi (dwyreiniol)
Gareth Evans, Cyfarwyddwr Ardal Gwasanaethau Clinigol (canolog)

Ymddiheuriadau: Y Cyngorydd Alan Jones Evans, Peter Read a Cemlyn Rees Williams.

1. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

- (i) Datganodd yr aelodau canlynol fuddiant personol yn eitem 5 ar y rhaglen – Adroddiad Blynyddol Cartrefi Cymunedol Gwynedd, am y rhesymau a nodir:
- Y Cyngorydd R. Medwyn Hughes oherwydd ei fod yn gyn Gadeirydd Bwrdd Cartrefi Cymunedol Gwynedd
 - Y Cyngorydd Eryl Jones-Williams oherwydd ei fod yn denant i Cartrefi Cymunedol Gwynedd

Ni chymerodd yr aelodau ran yn y drafodaeth.

- (ii) Datganodd yr aelodau canlynol fuddiant personol yn eitem 6 ar y rhaglen – Darpariaeth Iechyd ym Mlaenau Ffestiniog, am y rhesymau a nodir:-
- Y Cyngorydd Sian Hughes oherwydd ei bod yn gyflogedig i Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr
 - Y Cyngorydd Elin Walker Jones oherwydd ei bod yn gyflogedig i Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr
 - Y Cyngorydd Dafydd Owen oherwydd bod ei ferch yn gyflogedig fel nyrs i Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr
 - Y Cyngorydd Rheinallt Puw oherwydd ei fod yn gyflogedig i Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr

'Roedd yr aelodau o'r farn eu bod yn fuddiannau sy'n rhagfarnu a gadawsant y cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem.

- (iii) Datganodd y Cyngorydd Dewi Wyn Roberts fuddiant personol yn eitem 6 ar y rhaglen – Darpariaeth Iechyd ym Mlaenau Ffestiniog, gan nodi bod ei ferch yn gyflogedig i Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr.

'Roedd yr aelod o'r farn nad oedd yn fuddiant sy'n rhagfarnu ac ni adawodd y cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem.

- (iv) Datganodd y Cyngorydd Linda Ann Wyn Jones fuddiant personol yn eitem 9 ar y rhaglen gan nodi bod gan ei gŵr a hithau prosthedig, ac ni chymerodd ran yn ystod y drafodaeth ar yr eitem.

2. MATERION BRYD

Ni dderbyniwyd unrhyw faterion bryd.

3. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion cyfarfodydd o'r Pwyllgor hwn a gynhaliwyd fel a ganlyn:

4 Medi 2017 - Pwyllgor Craffu Gofal Arbennig
21 Medi 2017

4. ADRODDIAD BLYNYDDOL CARTREFI CYMUNEDOL GWYNEDD

- (a) Cyflwynwyd adroddiad blynyddol gan Brif Weithredwr Cartrefi Cymunedol Gwynedd gan dynnu sylw mai adroddiad ar gyfer 1 Ebrill 2016 i Mawrth 2017 ydoedd y cynnwys ac sydd yn dilyn trefn eisoes wedi ei gytuno gyda'r Cyngor.

Tywyswyd y Pwyllgor drwy'r adroddiad gan nodi prif bwyntiau canlynol:

- mai'r ffocws ydoedd cynnal y stoc tai i Safon Ansawdd Tai Cymru ac ail-gychwyn adeiladu tai newydd
- ymhob contract a osodir allan, disgwylir i gontractwyr gymryd rhan drwy fuddsoddi yn y cymunedau a chyfeiriwyd at yr enghreifftiau hynny ym mhwynt 4.2 o'r adroddiad
- gwelwyd o Dabl 1 a oedd yn cyfeirio at y gwahanol elfennau bod y gwaith ar gyfartaledd yn cydymffurfio â SATC 100%, er bod rhai elfennau ddim yn taro 100% esboniwyd y rhesymau o'r methiant

- cyfeiriwyd bod rhai tenantiaid yn gwrthod i waith gael ei wneud ar y tai a bod hyn yn dderbyniol onibai bod y gwaith i'w gwblhau yn unol ag iechyd a diogelwch
- cyflwynir ystadegau i Lywodraeth Cymru yn flynyddol
- o ran y gwaith adeiladu, cydweithir gyda nifer o bartneriaid ac yng nghyswllt cynnal tiroedd enillwyd y contract gan Gyngor Gwynedd gyda'r gwaith yn dda iawn
- gweithir ar bynciau strategol megis: digartrefedd (18 o dai wedi eu trosglwyddo ar les i'w defnyddio gan Gyngor Gwynedd); darparu tai fforddiadwy (cyfanswm o 39 uned a dros 100 o dai yn cael eu cyflawni eleni drwy ddefnyddio grant cymdeithasol); cynlluniau twf a phwysleisiwyd bod cyfleon ar hyd arfordir Gogledd Cymru sydd o gymorth i CCG gyflawni mwy
- cydweithir yn dda gyda Heddlu Gogledd Cymru a chyfeiriwyd yn benodol at gynllun a threfniadau ym Maesincla.
- Cyfeirwyd at y linciau cadarn rhwng tai a'r gwasanaeth iechyd yn benodol i hwyluso mynediad amserol a haws i wasanaethau iechyd meddwl ar gyfer rhai tenantiaid
- O safbwynt gwasanaeth trwsio, er nad oedd hyn i safon yn y gorffennol 'roedd wedi derbyn ffocws penodol i wella'r gwasanaeth a chyfeiriwyd at lwyddiant ym mhwynt 9.5 gyda'r perfformiad wedi gwella a'r gwasanaeth yn llawer iawn mwy cynhyrchiol a boddhad cwsmer wedi cynyddu
- Arolygir CCG yn flynyddol gan Lywodraeth Cymru a braf ydoedd nodi bod yr arolygwyr yn ganmoladwy o'r gwasanaeth ac wedi rhagori o safbwynt hyfywedd ariannol

(b) Yn ystod y drafodaeth ddilynol, amlygwyd y pwyntiau canlynol gan Aelodau unigol:

- (i) Mynegwyd mai'r gwyn gyffredinol i sawl Aelod ydoedd diffyg dilyn fyny cwynion tenantiaid yn benodol yn ymwneud a manau cymunedol, ffenestri ddim yn agor.

Mewn ymateb, eglurwyd bod safon gofal cwsmer wedi gwella ond mai'n amlwg bod rhai problemau yn parhau ac ymddiheurwyd am hyn. Sicrhawyd y byddir yn dilyn y materion penodol a grybwyllwyd i fyny gyda'r swyddog priodol. Nodwyd bod rhaglen fuddsoddi ledled y Sir gyda'r bwriad o uwchraddio manau cymunedol a hyderir y gellir datrys rhan fwyaf o'r problemau yn y dyfodol.

Yn gyffredinol, nodwyd bod CCG yn gwrandao ar denantiaid ac wedi gwneud llawr i wella gofal cwsmer. Pan weithredir gwaith sylweddol ar stad fe fyddir yn ymgynghori yn drwyadl. Ar gyfartaledd nodwyd bod tenantiaid yn falch iawn o lle maent yn byw. Rhoddir llawer o bwyslais ar ddiweddarau ag adrodd yn ol wrth denantiaid. Yn ogystal, sicrhawyd bod wardeiniaid yn ymweld ag unigolion ac roedd trefn i ffonio unigolion i ganfod barn am y gwasanaeth sydd wedi profi'n llwyddiant a gwersi wedi eu dysgu o'r ymarferiad hwn. Yn ychwanegol buddsoddwyd mewn system TG newydd sydd yn mynd i fod o gymorth ar gyfer tracio gwaith, a.y.b.

- (ii) Gyda buddsoddiad o £4m ar gyfer adeiladu tai newydd, gofynnwyd a fyddai'r tai yn addas i anghenion pobl hyn a'r anabl.

Mewn ymateb, nodwyd bod CCG yn cydweithio gyda Gwasanaethau Cymdeithasol y Cyngor mewn perthynas ag addasiadau lles i dai a phwrpas hyn ydoedd helpu tenantiaid i fedru aros yn eu cartrefi yn hirach.

O safbwynt tai newydd, cydweithir yn agos gydag Uned Strategol Tai y Cyngor ac yn cydymffurfio a safonau perthnasol ac fe fyddir yn cymryd arweiniad ar y cyd o ran adeiladu yn unol a blaenoriaeth.

(iii) Mewn ymateb i ymholiad ynglyn a chynnal a chadw llwybrau cerdded a adnewyddir fel rhan o fuddsoddiad cymunedol gan gontractwyr, eglurwyd nad oedd contractwyr yn atebol i'w cynnal a'u cadw. Eglurwyd ymhellach bod rhai llwybrau wedi eu mabwysiadu gan yr awdurdod lleol neu mewn rhai achlysuron gan Gyngorau Cymuned / Tref ac felly byddai'r cyfrifoldeb o'u cynnal a'u cadw yn disgyn ar yr awdurdodau hyn. Felly byddai'n rhaid canfod statws y llwybrau ac yng nghyswllt llwybr cerdded Llwyn y Ne, Clynnog byddai'n ofynnol ymchwilio ymhellach.

(iv) Mewn ymateb i ymholiad ynglyn a difa pla, esboniwyd nad oedd trafferth gyda'r gontract difa pla ac eglurwyd ar y trefniadau sydd mewn lle. Edrychir ar y gontract yn flynyddol ac fe nodwyd ei fod yn gweithio'n llwyddiannus

(v) O safbwynt buddsoddi yn y gymuned, eglurwyd bod y materion cymunedol a restrir ym mhwynt 4.2 o'r adroddiad wedi eu hychwanegu ar y gontract. Roedd y Grant Cymunedol wedi lleihau ond cadarnhawyd bod arian yn parhau ar gael ond drwy drefn wahanol. Nodwyd ymhellach bod CCG wedi datblygu strategaeth cymunedol ac yn trafod gyda chymunedau ac yn barod i dderbyn achosion busnes. Cadarnhawyd y byddir yn rhannu'r strategaeth gydag Aelodau etholedig ac yn croesawu unrhyw awgrymiadau / syniadau pellach gan Aelodau.

(vi) Nad oedd rhai elfennau gwaith o fewn Tabl 1 yn yr adroddiad yn cydymffurfio a SATC a gofynnwyd felly a fydd y materion hyn yn cael eu cofnodi ymhellach yn ystadegau y flwyddyn ganlynol i sicrhau had ydynt yn mynd yn anghof?

Mewn ymateb, esboniwyd y cyflwynir yr ystadegau i Lywodraeth Cymru ac fe ellir gweld yn union pa dŷ sydd ddim yn cydymffurfio ond ei bod yn anodd mewn achosion lle mae tenant wedi gwrthod i waith gael ei wneud ar dŷ.

(vii) Pam bod rhent Gwynedd yn is nag awdurdodau eraill y Gogledd? Mewn ymateb, nodwyd bod y polisi gosod rhent yn cael ei reoli gan Lywodraeth Cymru ac o'r ystadegau rhoddir ystyriaeth i gyflogau wythnosol cyfartalog, fforddiadwyedd tenant i fedru talu, fforddiadwyedd i fedru prynu tai, economi y sir, ac felly roedd cyflog cyfartalog Gwynedd yn isel o'i gymharu a'r awdurdodau cyfagos.

(viii) Yn dilyn o'r uchod, gofynnwyd a fyddai hyn yn reswm pam bod trigolion yn symud i Wynedd am bod y rhent yn isel?

Mewn ymateb, nodwyd nad oedd yr uchod yn gywir o reidrwydd, oherwydd bod ffactorau eraill pam bod unigolion yn symud i'r ardal megis faint o dai sydd ar gael, cefndir teuluoedd, a.y.b. Nodwyd ymhellach bod deddfwriaeth yn rheoli gyd-gyfnwid tai a bod gan unigolion hawl i roi cais i symud gyda'r cais yn llwyddo os ydynt yn cyrraedd y gofynion priodol.

(ix) Mewn ymateb i gwestiynau / sylwadau, nodwyd:

- O safbwynt cael mynediad i dai bod trefn gyfreithiol i'w ddilyn ac fe barchir dymuniad tenantiaid os nad ydynt yn fodlon i gyflawni gwaith ar eu tai
- Ceisir y gorau i ddenu tenantiaid drwy hysbysebu ac yn fwy diweddar sefydlwyd hyfforddiant a elwir yn academi tenantiaid a hyderir y gellir denu fwy o ddiddordeb drwy hyn
- O ran cau swyddfeydd ym Mhwlheli, cadarnhawyd bod canolfan lloeren yno ac anogwyd aelodau i hysbysebu hyn wrth denantiaid. Yn ogystal, gall swyddogion ymweld a tenantiaid pe byddai angen.
- sicrhawyd na fyddai gwasanaeth i dai Gwynedd yn dirywio drwy i CCG weithio tu allan i'r Sir

(x) Gofynnwyd a fyddai modd adnewyddu stoc tai gwag o fewn cymunedau yn hytrach nag adeiladu o'r newydd fel bo modd cadw cymeriad traddodiadol pentrefi?

Mewn ymateb, eglurwyd y byddir yn edrych ar unrhyw ddatblygiadau yn fanwl ac fe geisir hybu cymunedau ymhob agwedd ond rhaid sicrhau bod y buddsoddiad a wneir yn hyfyw dros 30 mlynedd a rheswm dros hynny oherwydd y benthygiadau ar gyfer adnewyddu.

(xi) Gofynnwyd cwestiwn ar ran aelod oedd yn absennol o'r cyfarfod ynglyn ag achos yn ei ward lle roedd CCG wedi gorfodi tenant i newid tân agored am dân trydan. Mewn ymateb, esboniwyd bod polisi gan CCG ar gyfer cyfleon i gau simneiau a gosod gwresogyddion trydan effeithiol er mwyn gwarchod iechyd a diogelwch y tenantiaid. Fodd bynnag pwysleiswyd eu bod yn ymdrin yn sensitif i achosion ond nad oedd yn gyfarwydd a'r achos penodol a gyfeiriwyd ato.

(xii) Croesawyd unrhyw syniadau a chyfleon gan aelodau mewn adnabod ardaloedd o fewn eu wardiau lle bo siawns i ddatblygiadau cymunedol.

(xiii) O safbwynt diffyg parcio ar stadau, cydnabuwyd bod y mater yn broblemus oherwydd diffyg cyfyngder tir ar stadau ond fe geisir ymgymryd a gwaith amgylcheddol lle bo hynny'n bosibl.

(xiv) Mewn ymateb i gwestiwn ynglyn a chanran o fethiant i wneud gwaith ar dai tenantiaid, nodwyd yn y 5/6 mlynedd diwethaf mai oddeutu 10% o denantiaid wrthodwyd gwaith i'w tai ond prysurwyd i nodi bod y ganran wedi dod i lawr erbyn hyn.

(xv) Gofynnwyd a oedd modd fel rhan o'r trefniadau caffael i gontractwyr bach lleol i ymgymryd a gwaith i CCG. Mewn ymateb, cadarnhawyd bod modd ond ei fod yn gymhleth o safbwynt gofynion cyfreithiol a hysbysebu contractau.

(xvii) Sicrhawyd bod wardeiniaid a wardeiniaid tai gwarchodol yn ymweld ag unigolion sydd dros 80 oed.

I gloi, diolchwyd i'r Prif Weithredwr a Chyfarwyddwr Cwsmeriaid a Chymunedau am yr adroddiad a'r ymatebion clir i'r cwestiynau gyflwynwyd uchod. Hefyd, gofynnwyd i'r swyddogion gyfleu diolchiadau'r aelodau i weithlu CCG am eu gwaith clodwiw ac yn arbennig ymateb gwych i ymholiadau dros y ffon.

Penderfynwyd: Derbyn, nodi a diolch am yr adroddiad.

5. DARPARIAETH IECHYD YN ARDAL BLAENAU FFESTINIOG

(a) Cyflwynwyd diweddariad ar y mater uchod ynghyd ag:

- ymatebion i'r argymhellion wnaed gan y Pwyllgor Craffu Gofal hwn ar 21 Medi 2017
- Llythyr gan Gadeirydd Pwyllgor Deisebau Cynulliad Cenedlaethol Cymru
- Adroddiad y Pwyllgor Deisebau dyddiedig 22 Ionawr 2018

(b) Croesawodd yr Aelod Cabinet Oedolion Iechyd a Llesiant adroddiad y Pwyllgor Deisebau a oedd yn cymeradwyo chwe argymhelliad y Pwyllgor Craffu Gofal hwn wnaed ar 21 Medi 2017.

(c) Cyfeiriodd Cyfarwyddwr Ardal y Gorllewin, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsti Cadwaladr at argymhelliad (i) yn Atodiad A o'r adroddiad a chadarnhau bod y Bwrdd Iechyd wedi cyflawni'r argymhelliad a'r wybodaeth wedi ei rannu gyda'r Pwyllgor Craffu.

(ch) O safbwynt argymhelliad (ii) sef gofyn am adroddiad ar ddarpariaeth iechyd yn ardal Blaenau Ffestiniog gan asiantaeth annibynnol yn syth, tynnodd Aelod sylw bod y Pwyllgor Deisebau yn nodi bod 98% yn anghytuno i gael gwared o welyau. Yn ystod y drafodaeth ddilynol, 'roedd y Pwyllgor yn gytun mai'r ffordd orau ymlaen ydoedd cadw at y briiff gwreiddiol a gofyn i'r Cyngor Iechyd Cymuned ymgymryd â'r dasg i ymchwilio i'r ddarpariaeth iechyd yn ardal Blaenau Ffestiniog a darparu adroddiad o'r casgliadau. Fodd bynnag, byddai'n rhaid sicrhau yr un pryd eu bod yn barod i'w ariannu.

(d) Yng nghyd-destun derbyn gwybodaeth am y gwasanaethau a ddarparir yn y Ganolfan Goffa newydd ym Mlaenau Ffestiniog, esboniodd y Cyfarwyddwr Cynorthwyol Gofal Cychwynnol y byddir yn cynnal arfarniad ôl prosiect er mwyn edrych a yw'r gwasanaethau wedi cyrraedd targedau o fewn y cynllun busnes ac y byddir yn adrodd ar hyn i Lywodraeth Cymru. Fel rhan o'r gwaith hwn byddir yn casglu ymatebion gan ddefnyddwyr y gwasanaethau ac os oes unrhyw wendidau gellir ymateb.

Ychwanegodd yr Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant y byddai'n fuddiol i gyflwyno adroddiad ar gasgliadau'r arfarniad o wasanaethau yn y Ganolfan Newydd i'r Pwyllgor Craffu Gofal hwn, ac awgrymwyd ymhellach, yn ddibynnol ar y canlyniadau, y gall y Pwyllgor Craffu Gofal gynnal ymchwiliad pellach.

Mewn ymateb i ymholiad ynglyn â sut fydd trigolion Blaenau Ffestiniog a'r Pwyllgor Amddiffyn Ysbyty Goffa Blaenau yn cael mewnbwn, nodwyd bod modd cyflwyno cwynion fel rhan o drefn ond sicrhawyd y byddir yn creu proses ymgysylltu penodol ar ddiwedd tymor yr haf i ofyn am adborth am brofiadau ar y gwasanaethau yn y Ganolfan Goffa newydd ers ei agoriad. Ychwanegwyd y gall y Cyngor Iechyd Cymuned ymgymryd â'r broses yma hefyd.

Roedd y Cyfarwyddwr Cynorthwyol Gofal Cychwynnol o'r farn bod y gwasanaethau yn wych yn yr adeilad newydd a oedd yn cynnwys therapyddion, fferyllwyr, gwasanaethau yn cydweithio hefo'i gilydd ac yn fwy sefydlog erbyn hyn yn ogystal a recriwtio meddyg teulu.

Mewn ymateb i'r uchod, eglurodd Aelod mai'r prif gwynion ydoedd amddifadu trigolion Blaenau Ffestiniog o'r gwasanaethau hynny oedd ar gael yn yr Ysbyty Goffa Ffestiniog megis gwelyau i gleifion, darpariaeth pelydr-x ac uned mân-anafiadau.

(dd) Cadarnhaodd y Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant bod trafodaethau cychwynnol wedi digwydd ac yn y broses o ddarparu rhaglen waith ar gyfer cynnal asesiad hygyrchedol yn nalgylch Ysbyty Alltwen (Argymhelliad (iv) yn Atodiad A).

Apeliodd y Pwyllgor Craffu i'r Adrannau perthnasol brysuo ymlaen a'r uchod cyn gynted ag sy'n bosibl yn wyneb y ffaith bod rhai trigolion wedi profi anhawsterau i gyrraedd Ysbyty Alltwen.

(e) O safbwynt argymhelliad (v) sef yr angen am gartrefi addas ar gyfer pobl hŷn yn cynnwys darpariaeth o dai gofal ychwanegol yn ardal Blaenau Ffestiniog, esboniodd y Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant bod ystyriaeth adrannau ymarferol wedi eu cymeryd yn y gorffennol o ran ychwanegu darpariaeth o'r fath yn ardal Ffestiniog. Ers hynny mae amgylchiadau wedi newid ac efallai bod cyflëi i ail-edrych ar y sefyllfa fel rhan o'r adolygiad o anghenion tai ar draws y Sir gyfan. Nodwyd bod yna fylchau i'w llenwi o ran cael y gymysgedd iawn o dai ar draws y Sir ac y byddai yr holl anghenion yn cael eu

hystyried wrth flaenoriaethu buddsoddiad. Ychwanegwyd bod y data ar gael gan y Bwrdd Iechyd o gleifion sydd yn disgwyl am gartrefi gofal, preswyl, nyrsio, a.y.b. ac efallai y byddai'n fuddiol i'r Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant a'r Cyfarwyddwr Ardal y Gorllewin, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, drafod y ffordd ymlaen o'r wybodaeth gyfredol sydd ganddynt. Ychwanegodd Aelod yr angen i drafod hefyd gyda phartneriaid megis Cartrefi Cymunedol Gwynedd / Cynefin sydd yn awyddus i gyfrannu at y ddarpariaeth.

Er gwybodaeth, nododd y Cyfarwyddwr Corfforaethol bod trafodaethau cychwynnol wedi digwydd gyda phartneriaid yn y maes tai gan gynnwys y Bwrdd Iechyd ond bod llawer o waith i'w gyflawni ynglŷn â buddsoddi ac union leoliadau.

(f) O safbwynt argymhelliad (vi) yn yr Atodiad sef recriwtio staff gofal a iechyd, sicrhodd y Cyfarwyddwr Ardal y Gorllewin, BIPBC, bod y mater dan sylw wedi symud ymlaen o ran recriwtio gweithwyr generig yn Ne Gwynedd sef ardaloedd Tywyn a Dolgellau. Os yw'r model yn llwyddiannus hyderir y gellir ei ledaenu i ardaloedd eraill o fewn y Sir. Fel rhan o'r model, Cyngor Gwynedd fydd yn cyflogi gyda'r gweithwyr gofal yn gweithio'n agos gyda'r Bwrdd Iechyd ac yn ymgymryd a rhaglen hyfforddiant hyd at 6 mis i gael cymhwyster meddygol ar gyfer y swydd. Ar hyn o bryd, cyflogwyd 3 unigolyn a byddir yn monitro effeithlonrwydd y swyddi cyn ei ledaenu ymhellach.

Ategodd yr Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant bod recriwtio staff yn bryder difrifol a bod angen meddylfryd gwahanol boed hyn yntai yn becynnau gwaith / cyflog, gan bod elfennau eraill megis hysbysebu / cydweithio gydag ysgolion / colegau wedi bod yn aflwyddiannus i ddenu mwy o weithwyr i'r maes gofal.

Penderfynwyd: (a) Derbyn, nodi a diolch am yr adroddiad a'r sylwadau uchod.

(b) Cymeradwyo'r argymhellion o fewn Atodiad A i'r adroddiad ac i weithredu fel a ganlyn:

Argymhelliad (i) - bod y wybodaeth eisoes wedi ei rannu i Aelodau'r Pwyllgor Craffu Gofal.

Argymhelliad (ii): - gwahodd Cyngor Iechyd Cymuned i gynnal archwiliad annibynnol i ddarpariaeth Iechyd yn ardal Blaenau Ffestiniog a darparu adroddiad ar y casgliadau, i gynnwys yr effaith o amddifadu'r ardal o welyau cleifion, colli'r cyfleusterau pelydr-x ac uned mân anafiadau.

Gofyn i Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr rannu gwybodaeth a data o'r asesiad ôl brosiect mewn perthynas ag effeithiolrwydd y ddarpariaeth Iechyd cyfredol (Canolfan Goffa) yn ardal Blaenau Ffestiniog.

Argymhelliad (iii) - I annog BIPBC i gyfathrebu'n rheolaidd ac effeithiol gyda thrigolion ardal Blaenau Ffestiniog mewn perthynas â monitro darpariaeth cyfleusterau a gwasanaethau Iechyd lleol.

Argymhelliad (iv) - Gofyn i'r Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant

gyflwyno diweddariad o'r trafodaethau ynglyn ag asesiad o hwylustod a hygyrchedd gwasanaethau iechyd trwy gludiant cyhoeddus a chymunedol o fewn dalgylch Ysbyty Alltwen.

- Argymhelliad (v) - Gofyn i'r Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant gyflwyno diweddariad yn dilyn trafodaethau ynglyn â darpariaeth tai gofal ychwanegol.**
- Argymhelliad (vi) - Gofyn i'r Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant gyflwyno diweddariad ynglyn â recriwtio i gynnwys adborth ynglyn â model gweithwyr generig.**

Gofynnir i gyflwyno'r diweddariadau i'r Pwyllgor Craffu Gofal mewn perthynas ag argymhellion (iii) – (vi) ymhen 9 mis i 12 mis.

6. CYNLLUN ALLTWEN

- (a) Cyflwynwyd diweddariad ar gynnydd a datblygiad y cynllun uchod ac fe dywysodd yr Uwch Reolwr Oedolion Gwynedd drwy'r adroddiad gan nodi'r cynnydd a wnaed o ran gweithredu'r model gweithio integredig Cynllun Alltwen. Braff ydoedd nodi bod elfennau wedi symud ymlaen gyda enghreifftiau da o'r gwahanol dimau yn gweithio mewn ffordd wahanol. Rhestrwyd y 5 ardal lle estynnir y cynllun integredig sef:

Ardal Bangor
Ardal Caernafon
Ardal Llyn
Ardal Eifionnydd / Gogledd Merionnydd
Ardal De Meirionnydd

Rhoddyd cyfle i Aelodau ofyn cwestiynau ac fe ymatebodd yr Uwch Reolwr Oedolion Gwynedd fel a ganlyn:

- (i) Cydnabuwyd bod angen ystyried ymestyn oriau darparu gwasanaeth integredig dros 7 diwrnod. Bydd yn sialens gweithredu ymestyniad mewn oriau a dyddiau gwaith o fewn y gweithlu presennol heb adnoddau staffio ychwanegol. Rhaid bod yn ofalus fod unrhyw newid mewn oriau ddim yn amharu ar y gallu i ymateb yn effeithiol yn ystod oriau craidd ac yn cyd-fynd a'r egwyddor o gadw perchnogaeth dros achos. Bydd yn fwriad cwblhau gwaith pellach wedi sefydlu gwasanaeth o fewn 5 ardal i weld beth yw'r galw am gefnogaeth wedi oriau swyddfa arferol ac ar benwythnosau ac adnabod pa sgiliau sydd eu hangen i gwrdd â'r angen wedi oriau craidd. Cyfeiriodd yr Uwch Reolwr Oedolion at enghraifft o fesur y galw mewn perthynas ag ystyried ymestyn oriau gweithio gofalwyr cartref dros nos yn Ne y Sir. Roedd rhan fwyaf o'r galwadau yn ymwneud a'r angen am sgiliau nyrs a prin oedd yr enghreifftiau o'r angen am wasanaeth gofalyddion.

Nodwyd ymhellach fod gwasanaeth allan o opriau eisoes yn gweithredu dros Wynedd a Môn.

- (ii) O ran amserlen ar gyfer darpariaeth un system electronig integredig i'r timau esboniwyd fod yr adran Gwasanaethau Cymdeithasol yn defnyddio sustem newydd WCCIS ers Awst 2017. 'Roedd bwriad i'r Bwrdd Iechyd ymuno yn fuan, ond nid oedd yr Uwch Reolwr Oedolion yn gallu rhoi dyddiad. Cytunwyd i ofyn i'r Uwch Reolwr Trawsffurfio am

ddiweddariad o ran amserlen Ychwanegwyd bod heriau o ran cofnodi y wybodaeth yn ddwyieithog sydd ar adegau yn gallu cymhlethu gweithio'n integredig.

- (iii) Er gwybodaeth bellach, cyfeiriodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol at “Adolygiad Seneddol o lechyd a Gofal Cymdeithasol yng Nghymru” dan arweiniad Dr Ruth Hussey, a chalonogol ydoedd nodi bod y ffurf uchod yn sylfaen dda o weithio ac yn cydfynd gyda llawer o elfennau yn yr adroddiad.

Penderfynwyd: (a) Derbyn, nodi a diolch am yr adroddiad.

(b) Gofyn i'r Uwch Reolwr Oedolion Gwynedd anfon rhifau cyswllt y Timau Integredig yn y 5 ardal i aelodau'r Pwyllgor Craffu.

(c) Gofyn i'r Pennaeth Adran Oedolion, lechyd a Llesiant wahodd aelodau'r Pwyllgor Craffu i ymweld â'r Timau Ardal pan yn gyfleus.

(ch) Gofyn i'r Rheolwr Aelodau – Cefnogi a Chraffu anfon y linc isod i aelodau'r Pwyllgor Craffu er mynediad i'r adroddiad gyfeirwyd yn (iii) uchod:

<http://gov.wales/topics/health/nhswales/review/?skip=1&lang=cy>

7. ADRODDIAD YMCHWILIAD GOFALWYR DI-DÂL

- (a) Cyflwynwyd adroddiad gan yr Aelod Cabinet Oedolion, lechyd a Lles yn amlinellu canfyddiadau ac argymhellion yn deillio o ymchwiliad a gynhaliwyd o'r math o gefnogaeth oedd ar gael i ofalwyr di-dâl yng Ngwynedd.
- (b) Tywysodd y Swyddog Cefnogi Gofalwyr Oedolion a Phlant drwy'r adroddiad gan nodi'r prif bwyntiau isod:
- Bod Gofalwyr Cymru wedi penodi swyddog i'r Gogledd i hybu adnabyddiaeth gofalwyr cudd
 - Bod Grwp Partneriaeth Gofalwyr Gwynedd a Môn wedi llunio strategaeth ac un o'r amcanion ydoedd dod o hyd i ofalwyr cudd
 - Parheir i ymgymryd ag asesiadau a cheisir gwneud hyn mor fuan ag sy'n bosibl
 - O ran adborth gan ofalwyr derbyniwyd llai na 100 allan o 500 o holiaduron yn ol ac roedd ymatebion yr holiaduron dderbyniwyd yn ôl gan ofalwyr unigolion gydag iechyd meddwl yn eithaf calonogol
 - O safbwynt gwybodaeth a chynghori, nodwyd bod canllawiau wedi cael ei cynhyrchu ac yn ol ar y wefan i dynnu sylw staff / gofalwyr gydag linciau perthnasol
 - Cydweithir gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr
 - Derbyniwyd grant ychwanegol gan Lywodraeth Cymru i ddarparu gofal ysbaid i ofalwyr ond tynnwyd sylw nad oedd digon o bobl sydd yn gweithio yn y maes i ddarparu gofal ysbaid yn benodol ym Meirionnydd
 - Bod arbedion a thoriadau yn cael effaith ar y gwasanaeth
 - Iaith gymraeg – bod angen cyfieithu dogfennau a dderbynnir gan y gwasanaeth iechyd i'r gymraeg, a rhai darparwyr yn cael trafferth recriwtio staff sy'n siarad Cymraeg, yn arbennig yn Ne'r Sir.

Annogwyd Aelodau etholedig i hysbysu'r gwasanaeth os ydynt yn ymwybodol o ofalwyr cudd yn eu wardiau sydd yn edrych ar ôl teulu fel bo modd i'r gwasanaeth gynnig cymorth iddynt

- (c) Rhoddwyd cyfle i Aelodau graffu'r adroddiad ac fe ymatebodd y Swyddog Cefnogi Gofalwyr Oedolion a Phlant fel a nodir isod:
- gofynnwyd a oedd y gwasanaeth yn addas i bwrpas ac mewn ymateb, nodwyd bod gofynion y Ddeddf newydd yn her, a'r angen i gydweithio hefo partneriaid yn y maes. Ychwanegwyd yr angen i fod yn realistig a cheisio canolbwyntio ar ddau neu dri o'r amcanion.
 - Ategwyd, bod cyfarch gofynion y ddeddf yn bwysig a'r angen i ystyried sut y gellir cael y gwerth gorau o'r arian drwy adolygu a blaenoriaethu
 - O safbwynt cyfarch anghenion a chefnogi pobl ifanc sy'n ofalwyr, cydweithir yn agos gyda Phrifysgol Bangor sydd yn cynnig cyfnod preswyl i ofalwyr ifanc iddynt gael blas o'r hyn sydd ar gael ac i'w hannog i ennill cymhwyster mewn gofal. Yn ogystal, cydweithir gyda'r Grwp Rhanbarthol.
 - O'r grant o £114,000 a dderbyniwyd ar gyfer 2017/18 rhannwyd £60,000 gyda'r trydydd sector a'r gweddill yn cefnogi gofalwyr gydag anabledau dysgu, Derwen a gofalwyr sydd yn gofalu am sibling.
 - Mewn ymateb i sylw wnaed gan aelod am brofiad personol tra bo teulu wedi derbyn cefnogaeth cychwynnol dda iawn yn dilyn i glaf ddod gartref o'r ysbyty, nid oedd gofalwyr wedi ail-ymweld â'r teulu, anogwyd Aelodau i gyfeirio teuluoedd at y Gwasanaeth Cynnal Gofalwyr sydd yn siop-un-stop fel bo modd eu cyfeirio i'r sector gywir. Yn ôl y Ddeddf newydd pwysleisir i deuluoedd dderbyn cefnogaeth ataliol yn y gymuned.
 - Cyfeiriwyd at gynllun ar gyfer plant ifanc sy'n ofalwyr lle bo modd iddynt gael ipads a'r gwasanaeth yn gallu cysylltu â hwy drwy "Skype" a hyderir y bydd mwy o wybodaeth am y cynllun hwn maes o law
 - O safbwynt y trydydd sector yn darparu gofal, nodwyd bod teuluoedd yn dymuno glynu at yr un gofalwyr
 - Croesawyd bod y gwasanaeth yn fwy creadigol i adnabod gofalwyr a thra bo Hafan y Ser yn adnodd gwych, pryderwyd am y ddarpariaeth ar gyfer teuluoedd lle nad yw'r plant yn cwrdd â meini prawf Derwen. Mewn ymateb, nodwyd bod y Gwasanaeth yn ymwybodol o'r sefyllfa a hyderir y bydd yn cael datrysiad yn fuan.

Ychwanegodd y Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant, y byddai mewn sefyllfa i rannu wybodaeth ynglyn â chreu Uned Tanymarian, mewn oddeutu chwe wythnos.

Penderfynwyd: Derbyn, nodi a diolch am yr adroddiad.

8. CEFNOGI POBL ANABL GWYNEDD

- (a) Cyflwynwyd briff ar gyfer Ymchwiliad Craffu ar gyfer cefnogi pobl anabl Gwynedd ac yn benodol addasrwydd trefniadau darparu cadeiriau olwyn i drigolion Gwynedd yn ogystal â gwasanaeth i unigolion gyda chyfarpar prosthetig.
- (b) Esboniodd Cyfarwyddwr Cynorthwyol Ardal Gwasanaethau Therapi (dwyreiniol), Bwrdd Iechyd, bod darpariaeth prosthetig wedi cael ei gynnig yn y gorffennol yn Bryn y Neuadd, Llanfairfechan, a'r angen i adolygu lle byddir yn darparu'r gwasanaeth i drigolion yn yr ardal orllewinol boed hyn yn Bryn y Neuadd neu mewn clinigau lloeren ym Mangor yn hytrach na theithio i Ysbyty Maelor Wrecsam. Er eglurder, tynnwyd sylw mai'r enw a ddefnyddir ar y gwasanaeth bellach ydoedd Gwasanaeth Ystum Corff a Symudedd (Posture and Mobility Service) yn hytrach na ALAC. Eglurwyd ymhellach

bod strwythur yng Nghymru ynglyn â darpariaeth cadeiriau olwyn o fewn trefniadau caffael Llywodraeth Cymru ac nad oedd y penderfyniadau o fewn cylch gorchwyl y Bwrdd Iechyd.

- (c) Eglurwyd bod y mater wedi codi pryd y bu i'r Cynghorydd Peter Read gyflwyno rhybudd o gynnig i gyfarfod o'r Cyngor yn cyfeirio cwestiwn o addasrwydd trefniadau darparu cadeiriau olwyn i drigolion Gwynedd i'w ystyried ar raglen craffu.
- (d) Mewn ymateb i'r uchod, diolchodd y Rheolwr Aelodau – Cefnogi a Chraffu i swyddogion y Bwrdd Iechyd a gofynnwyd i'r Pwyllgor enwebu oddeutu 5 aelod i wasanaethu fel rhan o'r ymchwiliad.
- (e) O safbwynt enwebu, derbyniwyd cyngor gan yr Uwch Gyfreithiwr na ddylai aelod, a / neu aelod sydd â theulu, sydd yn derbyn gwasanaeth personol gan y darparwyr cadeiriau olwyn / prosthetig fod yn rhan o'r ymchwiliad gan y byddai'n anodd gwahanu buddiant a phrofiadau personol oddi wrth ystyriaethau gyffredinol
- (f) Cytunodd y Cynghorwyr R. Medwyn Hughes a Dewi Roberts i fod yn rhan o'r ymchwiliad ond oherwydd buddiant personol sawl aelod ac ymrwymadau a phwysau gwaith gan eraill ni lwyddwyd i dderbyn enwebiadau ychwanegol. Awgrymwyd felly, i drafod ymhellach yn y cyfarfod anffurfiol y posibilrwydd o anfon e-bost i'r holl Aelodau i ganfod enwebiadau gan aelodau a oedd yn awyddus i fod yn rhan o'r drefn graffu, i leihau baich y craffwyr presennol.

Penderfynwyd: (a) Cymeradwyo briff terfynol i'r Ymchwiliad Craffu ar gyfer Cefnogi Pobl Anabl Gwynedd, gan ychwanegu darpariaeth prosthetig.

(b) Ethol yr Aelodau canlynol i wasanaethu fel rhan o'r Ymchwiliad:

Y Cynghorwyr R. Medwyn Hughes a Dewi Wyn Roberts

ac i drafod ymhellach yn y cyfarfod anffurfiol o ddenu enwebiadau pellach i wasanaethu ar yr ymchwiliad.

9. BLAEN RAGLEN CRAFFU 2018

Cyflwynwyd, er gwybodaeth, blaenraglen craffu y Pwyllgor hwn fel mae'n sefyll ar hyn o bryd.

Penderfynwyd: Gofyn i'r Cadeirydd, Is-gadeirydd, Rheolwr Aelodau – Cefnogi a Chrafu drafod gyda Phenaethiaid Gwasanaeth ar gynnwys eitemau i gyfarfod nesaf y Pwyllgor Craffu Gofal sydd i'w gynnal 8 Mawrth 2018.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.30 a.m. a daeth i ben am 1.30 p.m.

CADEIRYDD

Eitem 5

Cyfarfod	Pwyllgor Craffu Gofal
Dyddiad	20 Ebrill 2018
Teitl	Plant Mewn Gofal
Aelod Cabinet	Cynghorydd Dilwyn Morgan
Awdur	Aled Gibbard – Uwch Reolwr Gweithredol (Adnoddau Gofal)

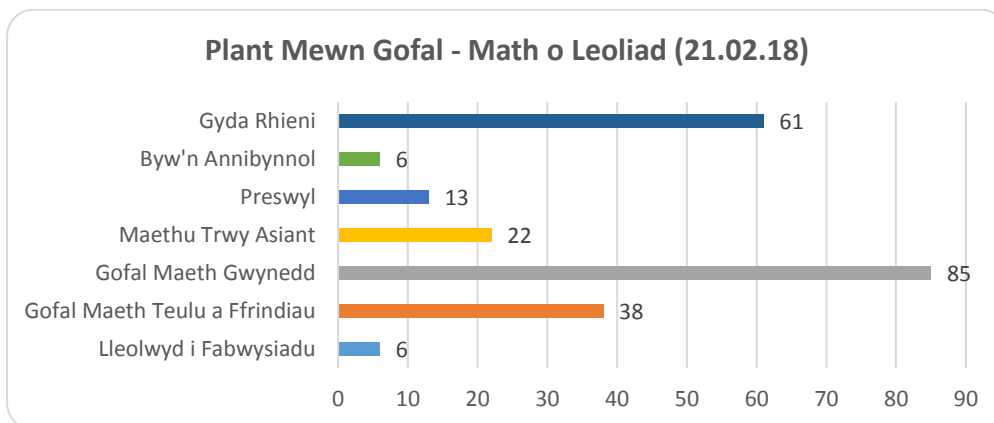
1. Cefndir

Gofynnwyd i'r adran ddarparu gwybodaeth ar dri agwedd penodol, sef nifer plant mewn gofal, gwaith llys mewn achosion llys teulu a gwaith y Tîm Trothwy.

2. Plant Mewn Gofal

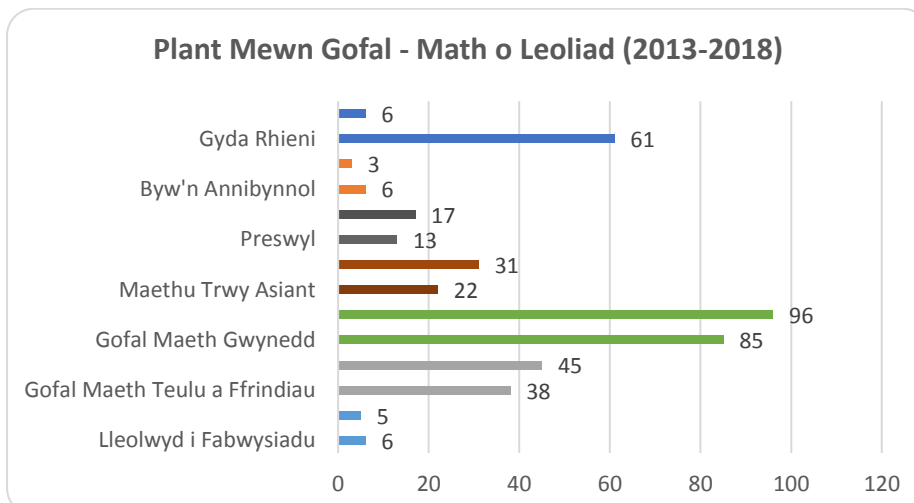
Roedd 231 o blant mewn gofal ar Chwefror 21. O'i gymharu â'r nifer o blant mewn gofal ar 31/03/17 (218) mae cynnydd o bron i 6% yn ystod y flwyddyn. Gweler isod cyfanswm y plant mewn gofal yn ôl y math o leoliad.

GRAFF 1

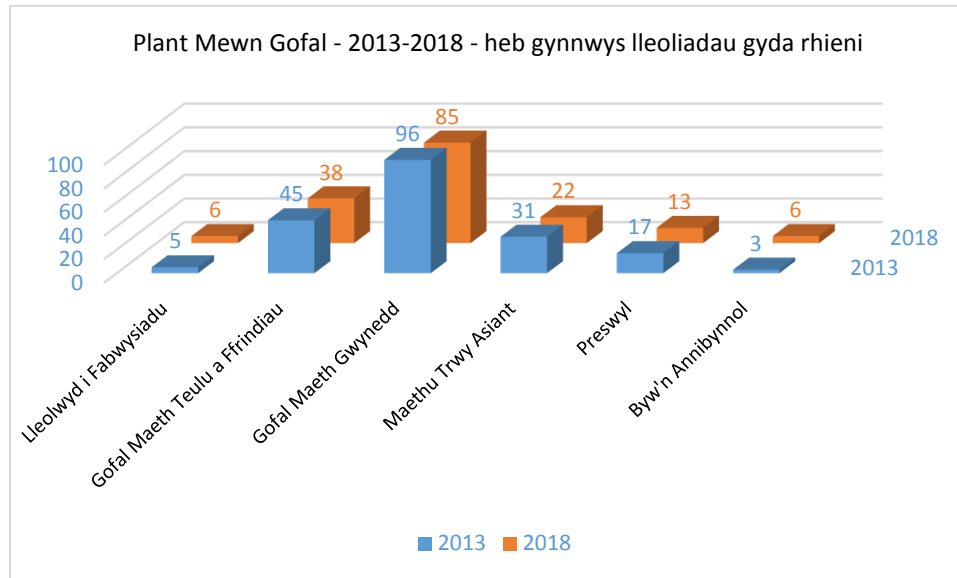
O gymharu'r nifer plant mewn gofal dros gyfnod o 5 mlynedd mae'r cyfanswm wedi cynyddu o 185 i 231, sef cynnydd o bron i 25%. Yn y cyfnod hwn mae'r nifer o blant mewn unai lleoliadau preswyl neu leoliadau maeth wedi aros yn gyson neu leihau.

GRAFF 2

Gellir gweld o graff 2 bod y cynnydd yn y nifer o blant mewn gofal yn ymwneud a phlant sydd wedi eu lleoli gartref gyda'u rhieni o dan Orchymyn Gofal i'r Cyngor. Er eu bod yn byw gartref maent dal i fod yn blant mewn gofal oherwydd eu statws cyfreithiol. Ar ôl tynnu'r math yma o leoliad o'r cyfanswm gellir gweld gostyngiad yn y nifer o blant mewn gofal yng ngweddill y lleoliadau (gweler y graff isod). Mae'r cyfanswm mewn gofal heb leoliadau rhieni wedi gostwng o 197 i 170 dros y cyfnod:

GRAFF 3

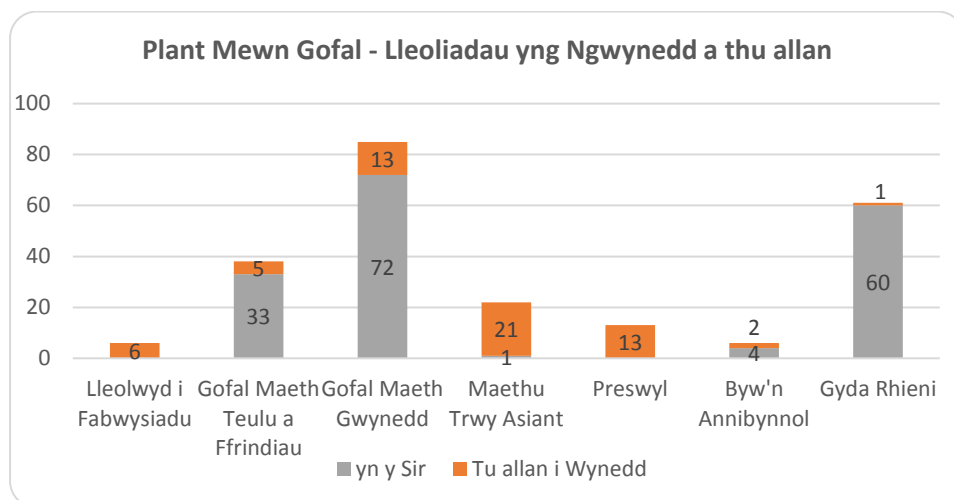
3. Rhesymau dod i ofal

Mae'r rhesymau dros blant yn dod i ofal yn amrywio, ond gellir gweld o ddata'r adran am yr achosion cyfredol bod bron i dri chwarter plant mewn gofal oherwydd rhesymau yn ymwneud a chamdriniaeth neu esgeulustod. Mae'r achosion hyn fel arfer wedi bod ar y gofrestr amddiffyn plant yn flaenorol, ac oherwydd diffyg cynnydd i wella amgylchiadau diogelu'r plant, mae ceisiadau am Orchymynion Gofal yn cael eu gwneud i'r Llys Teulu. Ceir canran bychan iawn yn dod i ofal oherwydd anallu rhieni i ofalu un ai am resymau iechyd meddwl neu salwch arall. Mae ychydig o dan chwarter y plant wedi dod i ofal am resymau yn ymwneud ag ymddygiad cymdeithasol anaddas neu deulu anweithredol (e.e. plentyn tu hwnt i reolaeth rhieni neu ymddygiad rhywiol anaddas). Ceir canran bychan iawn hefyd oherwydd bod rhiant, neu unigolyn sydd â chyfrifoldeb rhiant yn absennol.

4. Ble mae'r lleoliadau?

Mae 74% o blant mewn gofal y Cyngor wedi eu lleoli o fewn Gwynedd. Golyga hynny bod 26% wedi eu lleoli tu allan i Wynedd. Mae mwyafrif y plant sydd wedi eu lleoli tu allan i'r Sir wedi eu lleoli mewn siroedd cyfagos. Mae 67% o blant sydd wedi eu lleoli tu allan i'r Sir mewn lleoliadau yng Ngogledd Cymru. Mae'r rhesymau dros hynny'n amrywio yn ôl y math o leoliad. Mae 13 plentyn gyda gofalwyr maeth Gwynedd sy'n byw tu allan i'r Sir. Mae mwyafrif y lleoliadau maethu drwy asiant tu allan i Wynedd, gan fod y mwyafrif o ofalwyr yr asiantaethau hynny ar hyd arfordir Gogledd Cymru. Ceir amgylchiadau lle mae plentyn wedi eu lleoli i faethu gyda theulu estynedig tu allan i'r Sir. Mae'r holl lleoliadau preswyl tu allan i Wynedd.

GRAFF 4

5. Cost lleoliadau

Mae cost lleoliad yn amrywio yn ôl y math o leoliad. Mae cyfartaledd cost lleoliad maethu gyda gofalywr maeth Gwynedd yn oddeutu £500 yr wythnos. Mae cyfartaledd cost lleoliad maethu trwy asiant annibynnol yn £770 yr wythnos. Mae cyfartaledd cost lleoliad preswyl yn £3500 yr wythnos. Gall lleoliad mam a phlentyn fod oddeutu £2000 yr wythnos. Fel arfer mae'r math yma o leoliad am gyfnod asesu o tua deuddeg wythnos. Nid oes cost uniongyrchol am leoliad plentyn gyda'i rieni, ond mae gofynion statudol yn golygu bod cost o safbwynt amser Gweithiwr Cymdeithasol.

6. Cymhariaeth a Siroedd eraill

Nid oes gan yr adran wybodaeth gyfredol ar sefyllfa pob awdurdod lleol ar gyfer 2017-18. Mae data 2013-2017 yn dangos bod y sefyllfa o safbwynt nifer plant mewn gofal yn amrywio o un awdurdod i'r llall.

Awdurdod	Plant Mewn Gofal		Cynnydd
	2013-14	2016-17	
Ynys Môn	110	140	27.2%
Gwynedd	205	220	7.3%
Conwy	170	175	2.9%
Dinbych	175	165	-6%
Powys	150	155	3.3%
Ceredigion	80	75	-6.6%
Penfro	125	125	0%
Caerfyrddin	215	205	-4.8%
Mynwy	130	135	3.8%
Cymru	5665	5955	5.1%

Gwyddwn o gyfarfodydd rhanbarthol a chenedlaethol eleni bod y mwyafrif o awdurdodau yn adrodd ar bwysau ychwanegol ar eu gwasanaethau plant, bod gwariant yn cynyddu a bod nifer plant mewn gofal ar i fyny. Gofynnwyd i bob awdurdod am ffigyrau, ond ni chafwyd ymateb mewn amser i'w cynnwys yn yr adroddiad hwn. O'r awdurdodau sydd wedi ymateb, mae Cyngor Conwy'n adrodd ar gynnydd yn y nifer o blant mewn gofal o 177 i 220 ers mis Mawrth diwethaf (cynnydd o 20%). Dros

yr un cyfnod mae Cyngor Wrecsam yn adrodd cynnydd o 196 plant mewn gofal i 254 (cynnydd o 30%). Mae cynnydd Gwynedd dros yr un cyfnod yn 6%.

7. Achosion Llys

Ar hyn o bryd mae 34 plentyn yn destun Gorchymyn Gofal dros-dro, sy'n golygu bod yr achos llys wedi cychwyn, ond heb ei orffen. Mae'r 34 plentyn yn cynrychioli achos llys yn ymwneud a 26 teulu unigol.

Mae'r canllawiau ar gyfer cychwyn achos llys wedi ei gynnwys yn yr Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus (Public Law Outline neu PLO). Fel arfer mae'r adran yn gweithio gyda'r achosion oherwydd pryderon am ofal y plant. Mae'r rhan helaeth o'r achosion ar y gofrestr amddiffyn plant. Lle nad oes cynnydd i weld yn sefyllfa'r teulu, mae disgwyl i'r adran gynnal cyfarfod cyfreithiol. Mae'r adran yn gwneud hyn drwy gynnal panel PLO rheolaidd er mwyn trafod yr achosion sy'n peri pryder. Lle penderfynir bod y meini prawf yn cael eu cyrraedd, mae llythyr yn cael ei yrru i'r teulu yn datgan y bydd achos llys yn cael ei gychwyn os nad oes gwelliant yn y sefyllfa. Mae hwn yn gyfle olaf i'r teulu gydweithredu er lles y plant cyn gwneud cais i'r llys.

Os nad oes gwelliant, mae'r achos yn dychwelyd i banel PLO er mwyn gwneud penderfyniad ar gais i'r llys. Mae angen llythyr i'r teulu ymhellach yn datgan bwriad i wneud cais i'r llys. Fel rhan o'r cais i'r llys mae angen i'r Gweithiwr Cymdeithasol ysgrifennu datganiad clir am y rheswm dros y cais gyda thystiolaeth berthnasol, gan gynnwys asesiadau ar y teulu.

Ar ôl yr achos cychwynol, bydd y Gweithiwr Cymdeithasol yn dychwelyd i'r llys nifer o weithiau fel rhan o'r broses. Ceir mathau gwahanol o wrandawiadau gan gynnwys Gwrandawriad Rheoli Achos, Gwrandawriad Datrys Problemau, Cyfarfodydd Proffesiynol a gwrandawriad i roi tystiolaeth ffurfiol. Mae amserlen achos llys yn 26 wythnos o'r cychwyn i'r diwedd, sy'n golygu o safbwynt Gweithiwr Cymdeithasol bod disgwyliad i fod yn mynychu gwrandawiadau'r achos yn ogystal â chwblhau asesiadau er mwyn cyflwyno Cynllun Gofal terfynol ar ddiwedd yr achos. Mae cymhlethdod yr achos yn dibynnu ar safbwynt ac ymateb y teulu ac os oes unrhyw deulu estynedig yn dod yn rhan o'r cais. Os oes teulu estynedig yn rhoi eu hunain ymlaen i ofalu am y plentyn, mae disgwyl i'r Gweithiwr Cymdeithasol, yn ogystal â Gweithiwr Cymdeithasol Maethu gwblhau asesiad maethu o fewn amserlen yr achos llys. Gall achos llys felly olygu nifer o ddyddiau yn y llys yn ogystal â chwblhau gwaith gyda'r teulu a theulu estynedig o fewn amserlen cyfyng iawn.

8. Gwaith y Tîm Trothwy

Sefydlwyd y tîm i fod yn hyblyg a'u ffocws ar ymyrryd yn effeithiol mewn sefyllfaoedd o grisis teuluol. Maent yn canolbwyntio ar geisio creu datrysiadau cynaliadwy a systemig i'r teulu cyfan. Mae'r Tîm yn derbyn cyfeiriadau gan Weithwyr Cymdeithasol y timau plant yng Ngwynedd ac yn mynd ati mewn partneriaeth a'r Gweithiwr Cymdeithasol a'r teulu i greu cynllun teulu mewn amgylchiadau lle ystyrir y byddai'r plentyn yn dod i ofal pe na bai modd cynnig gwasanaeth ychwanegol. Mae asiantaethau eraill yn rhan o'r cynllun yn ôl anghenion ac amgylchiadau'r teulu unigol.

Mae'r tîm felly yn canolbwyntio ei waith ar:

- Osgoi plant ddod i ofal heb fod rhaid.
- Dychwelyd adref mewn cyfnod o 8 wythnos gyntaf o ofal.
- Dychwelyd plant mewn gofal adref lle mae hynny'n ddiogel.

Mae sefydlu'r tîm wedi golygu rhoi pwyslais newydd ar weithio mewn ffordd wahanol, gan osod disgwyliadau clir ar y tîm, tra ar yr un pryd yn cadw golwg ar ddiogelwch y plentyn a chymryd risgiau o safbwynt gweithredu'r cynllun gorau ar gyfer y plentyn. Drwy gynnig ymyrraeth ddwys i deuluoedd am gyfnod o amser, mae'r tîm yn gweithio gyda'r teulu drwy gyfnod o "grisis" er mwyn sefydlogi a lleihau risg. Roedd gwaith ymchwil yn dangos mai perthynas y gweithiwr gyda'r plentyn sydd fwyaf allweddol er mwyn llwyddiant. Mae'n bwysig fod y gweithiwr yn onest, dibynadwy ac yn agored. Mae hefyd yn bwysig fod y gweithiwr yn dyfalbarhau er unrhyw rwystrau a gyflwynir yn yr achos. Am y rheswm hwn felly, mae llwyth gwaith gweithwyr unigol o fewn y tîm yn cael ei gyfyngu i nifer bychan iawn er mwyn medru rhoi ymyrraeth ddwys, sefydlu perthynas adeiladol a rhoi cefnogaeth effeithiol. Gweler rhestr o'r math o ymyrraethau gall y tîm ei gynnig yn Atodiad.

Mae llwyddiant cydweithio rhwng y teuluoedd a'r tîm wedi golygu bod rhai plant wedi gallu aros adref gyda'i teuluoedd, rhai wedi gallu dychwelyd yn ôl adref o ofal maeth a lleoliadau maeth bregus wedi sefydlogi'n sylweddol. Drwy gynnig ymyrraethau dwys sydd yn gweithio tuag ganlyniadau teulu mae'r tîm yn llwyddo i sefydlogi cartrefi teuluol plant, lleoliadau bregus neu ddychwelyd plant yn ôl adref ar ôl cyfnod o ofal maeth.

Mae'r tîm yn magu perthynas broffesiynol agos a hwylus gyda'r plant a'r teuluoedd, yn gweithio ar eu cryfderau ac yn eu cefnogi i adeiladu perthnasau o fewn y teulu ar adegau o straen y teulu. Wrth wella cyfathrebu o fewn y teulu, teulu estynedig a gydag asiantaethau eraill o amgylch y plentyn mae gwell dealltwriaeth o'r angen a thrwy hynny'n gwella ansawdd bywyd plentyn a'i ofalwyr.

Er i'r boblogaeth plant mewn gofal gynyddu yn ystod cyfnod gweithredu'r tîm, mae'r nifer o blant mewn lleoliadau maethu neu breswyl wedi aros yn eithaf sefydlog (ac yn wir lleihau, gweler graff 3). Gwelwyd y cynnydd mwyaf yn y nifer o blant sy'n byw gartref gyda rhieni o dan Orchymyn Gofal (gweler graff 2). Yn yr achosion hyn mae'r meini prawf ar gyfer niwed arwyddocaol wedi cael eu profi. Gydag ymyrraeth y tîm trothwy mae nifer o'r plant sydd wedi medru aros yn eu cartref wedi cynyddu, gan fod cynllun ymyrraeth y tîm yn rhoi elfen fwy diogel a gwydnwch i'r cynllun gofal.

Mae'r galw ar y gwasanaeth plant yn parhau i fod yn uchel, ond heb gyfraniad y tîm trothwy mi fyddai'r twf yn y boblogaeth plant mewn gofal wedi bod yn llawer mwy heb y buddsoddiad i greu'r adnodd ar gyfer darparu cefnogaeth mewn ffordd wahanol.

Mae'r tîm wedi cyfrannu'n sylweddol wrth i'r adran geisio ymateb i doriadau mewn gwariant. Bellach mae'r buddsoddiad gwreiddiol a wnaed wrth sefydlu'r tîm wedi cael ei ad-dalu wrth i'r adran greu arbedion yn ei wariant blyneddol. Mae nifer o blant wedi medru symud yn ôl adref i fyw gyda'u rhieni, ac mae hynny wedi arwain at arbedion ariannol sylweddol i'r Cyngor. Cadarnhaol yw medru dweud bod hynny yn sgil defnyddio dulliau ymyrraeth sydd wedi eu seilio ar ymarfer da ac ymyrraeth effeithiol gan y tîm a'i bartneriaid.

Astudiaeth Achos 1

Bethan(11 oed), Huw(7 oed), Emyr(5 oed) a Sion(3 oed)

Cyfeiriwyd Huw ag Emyr eto i'r tîm trothwy mis Mehefin 2017. Erbyn hyn roedd Huw ac Emyr yn byw gyda'i tad (ond yn dal yn blant mewn gofal oherwydd y gorchymyn gofal). Siôn yn parhau i fod mewn lleoliad maethu a Bethan yn byw efo'i nain o dan orchymyn gofal.

Rheswm dros y cyfeiriad oedd bod y tad angen cymorth er mwyn sefydlu "routines" i'r plant, gyda'r gobaith y byddai hyn yn rhoi'r hyder iddo wneud cais i fynd yn ôl i'r llys i gael diddymu'r gorchymynion gofal. Yn fuan iawn, penderfynodd y tad nad oedd yn gallu gofalu am y plant rhagor a bod rhaid i'r adran drefnu lleoliad arall i'r plant.

Erbyn hyn roedd y fam wedi symud i ardal arall, ac wedi gweithio'n galed ar ei phroblemau alcohol a chyffuriau. Roedd mewn lle gwell o lawer i ofalu am Huw ac Emyr.

Helpodd y tîm y fam i wneud y trefniadau symud, trefnu newid ysgol, Doctor, Deintydd a helpu'r fam i wneud cais am ei budd-daliadau a chael y llofftydd yn barod i'r plant. Symudodd y plant ati Fis Medi 2017.

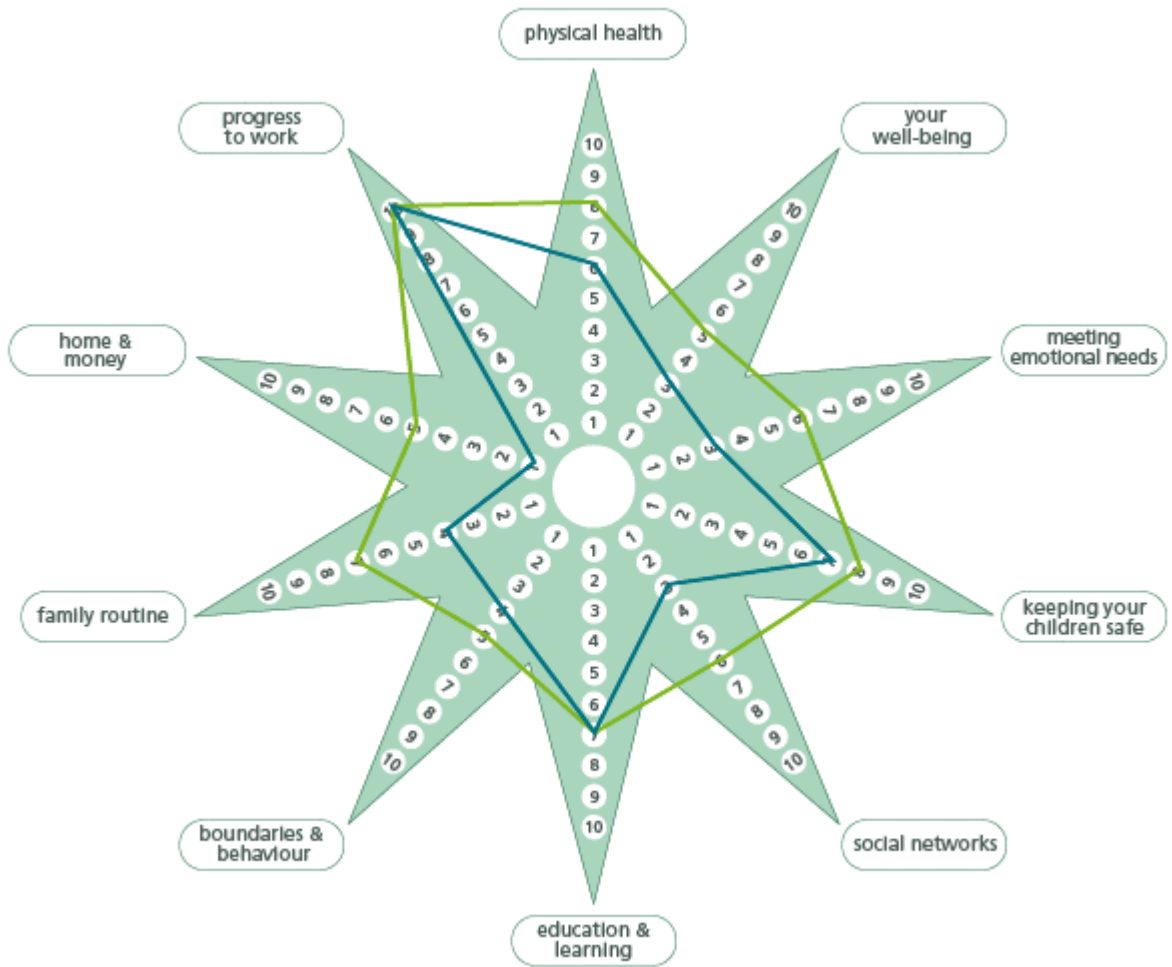
Mae'r fam yn dioddef o iselder ac "anxiety", sydd yn golygu nad ydi hi yn ei chael yn hawdd mynd i lefydd cyhoeddus, gwneud cysylltiad llygaid efo rhywun, na siarad. Mae hi'n teimlo bod pobl yn ei beirniadu, yn siarad amdani ac yn trio ei thwylo. Wrth fynd efo hi i'r llefydd yma a chael ei chanmol a'i chefnogi, mae ei hyder yn araf bach yn codi. Ac erbyn hyn mae hi yn gallu gwneud yr apwyntiadau ei hun a mynd a'r plant i'r ysgol, doctor ac yn y blaen.

Mae yna dal ddyddiau lle nad yw'r fam yn gallu agor y cyrtens yn y bore, ac yn dweud wrth y gweithwyr na all ofalu am y plant. Ond ar y dyddiau yma mae hi dal yn gallu mynd a'r plant i'r ysgol, sicrhau bwyd iddynt a rhoi sylw digonol iddynt.

Mae'r fam wedi bod ar restr aros y tîm iechyd meddwl ers Mis Medi ac yn parhau i ddisgwyl am asesiad gyda'r gobaith am wasanaeth. Yn y cyfamser mae'r tîm am ganolbwyntio ar ei chefnogi at gadw'r "routines" sydd ganddi, helpu hi dreulio amser gyda'r plant. Gan drïo annog hi i fynd a'r plant i gymdeithasu efo plant eraill megis nofio, chwarae efo plant eraill, galluogi iddynt gael mynd i bartis pen blwydd. Ar hyn o bryd, nid yw'r plant yw'r plant yn cael y cyfleoedd yma. Nid oes gan y fam ffrindiau, ac felly bydd y tîm yn trio ei helpu hi i gael cyfleoedd i gymysgu efo eraill, sydd yn mynd i fod yn her o ystyried ei anhawster gyda'i iechyd meddwl.

Ar hyn o bryd mae arwyddion cadarnhaol y bydd yr ymyrraeth yn llwyddo. Fel tîm yr ydym hefyd yn gwybod pa mor anodd yw sefydlogi teulu sydd efo problemau iechyd meddwl gyda chefnidir anodd iawn. Yr ydym hefyd yn ymwybodol nad ydi problemau megis iselder ac "anxiety" pob amser yn gymwys am wasanaeth iechyd meddwl.

Gweler "seren" yr achos isod. Y llinell wyrdd yw mis Chwefror 2018. Fel gwelir cynnydd yn cael ei wneud, ond gwaith pellach angen ei wneud er mwyn helpu lles y fam, er mwyn ei chynorthwyo i fedru cyfarfod anghenion emosiynol y plant.

Astudiaeth Achos 2

Bethan(9 oed), Huw(5 oed), Emyr(3 oed) a Sion(1 oed)

Roedd y plant wedi bod ar gofrestr amddiffyn plant ers 5 mis pan gyfeiriwyd at y Tîm.

Roedd yr adran wedi derbyn nifer fawr o adroddiadau o drais yn y cartref rhwng y rhieni, pobl anaddas yn mynd i'r cartref, y fam yn camddefnyddio alcohol a chyffuriau. Bethan yn gorfod edrych ar ôl y plant, ac yn cerdded milltir ar ben ei hun i fynd i nôl llefrith i'r Dre. Roedd adegau pan oedd y plant yn cael eu gadael ar ben ei hunain. Roedd yr heddlu wedi darganfod Emyr (3oed) allan yn yr ardd ar ben ei hun, mewn napi budur iawn, a fest ac yn codi ei freichiau i gael ei godi. Roedd yr heddlu yn gweld Sion drwy'r drws ar ben ei hun. Ac ar ôl cnocio trwm am 10 munud daeth y fam i'r drws. Roedd cyflwr y tŷ yn flêr, budur, drysau wedi torri a dim bwyd yno.

Roedd yr ysgol yn adrodd bod Bethan a Huw yn mynd i'r ysgol weithiau, ond ddim yn cael brecwast ac yn cyrraedd yn hwyr pan oeddent yn mynd.

Roedd yr ymwelydd iechyd yn adrodd nad oedd Emyr yn cyrraedd camau datblygiad addas oherwydd diffyg sylw.

Gweithiodd y Tîm (sef 2 weithiwr) efo'r teulu am 18 wythnos yn gyfan gwbl. Golygai hynny ymweliad 4 diwrnod o'r wythnos, ac weithiau dwywaith y dydd. Pwrpas y gwaith oedd helpu'r fam i sefydlu "routines", helpu hi gael trefn ar y tŷ, trio rhoi'r hwb ac yr hyder iddi roi sylw a chwarae efo'r plant.

Golygai bod y gweithiwr yn y cartref erbyn 8 y bore, yn annog y fam i godi, newid, ymolchi'r plant a rhoi brecwast iddynt. Byddai'r gweithiwr a'r fam wedyn yn cerdded gyda'r plant i'r ysgol.

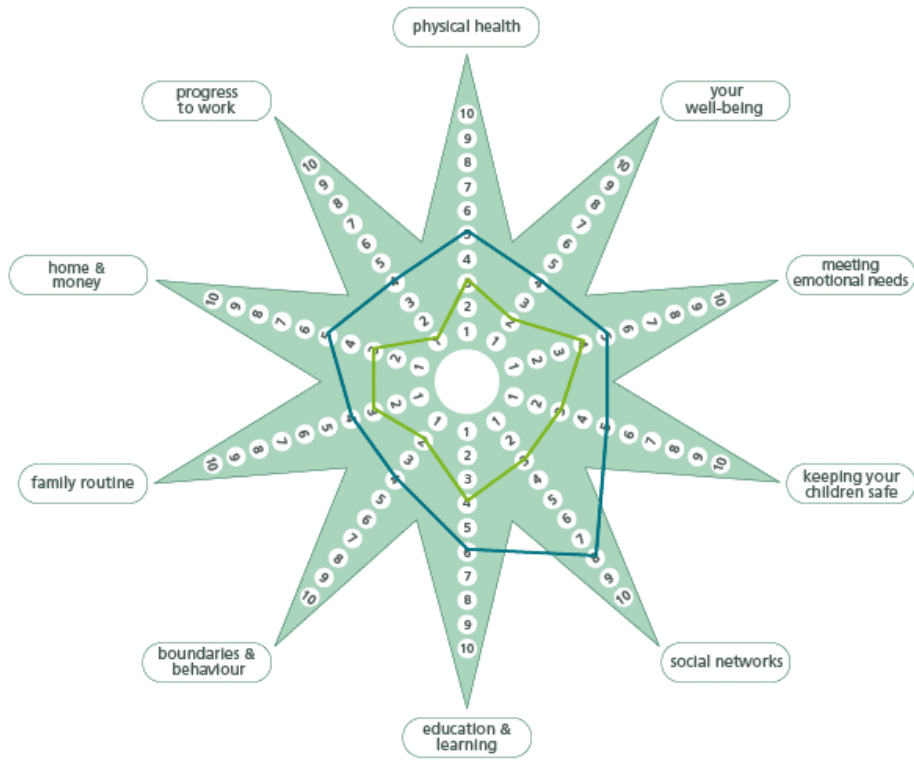
Ar ôl ysgol byddai'r gweithwyr yn helpu'r fam i baratoi bwyd i'r plant, a chreu sesiwn hwyl efo'r fam a'r plant drwy chwarae gem, mynd a nhw i'r parc neu'r llyfrgell.

Pe byddai yna sesiwn yn ystod oriau ysgol byddai'r gweithiwr yn annog yn fam i wneud apwyntiadau ar gyfer y plant, neu helpu iddi roi trefn ar ei arian, tŷ, siopa bwyd, neu drefnu apwyntiadau i weld y gwasanaeth alcohol a chyffuriau.

Er ymdrechion y tîm, ni fu i'r achos yma lwyddo, a bu i'r plant fynd i ofal am gyfnod.

Nid oedd y fam yn barod i wneud y newidiadau ar yr adeg, roedd ei iechyd meddwl, ei ffrindiau a dylanwadau megis alcohol a chyffuriau yn ei rhwystro rhag gallu blaenoriaethu'r plant. Nid oedd yn gallu codi yn y bore i ateb y drws i'r gweithiwr, neu roedd yn mynd allan adeg sesiynau pnawn. Pan oedd yn gallu cadw at apwyntiadau, nid oedd ei ffocws ar wneud y newidiadau ac felly pan roedd y gweithiwr yn gadael y tŷ nid oedd y fam yn gallu parhau i wneud y pethau roedd angen.

Gweler seren ar gyfer yr achos yma. Dangosir dirywiad clir yn yr achos. Weithiau drwy dreulio amser gyda'r teuluoedd mae'r tîm yn dod i wybod llawer mwy am y teulu, ac felly yn asesu'r sefyllfa i fod yn waeth nag ar y pwynt cyfeirio.

	22/10/2015
	31/07/2015

Eitem 6

Pwyllgor	Pwyllgor Craffu - Gofal
Dyddiad	20 Ebrill 2018
Aelod Cabinet	Cynghorydd Dilwyn Morgan
Teitl	Strategaeth Cefnogi Teuluoedd yng Ngwynedd

1. Cyflwyniad

- 1.1** Mae Awdurdodau Lleol yn mynd drwy gyfnod sylweddol o newid. Mae newid deddfwriaethol drwy'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014 yn gosod gwaelodlin a fframwaith glir ar gyfer darparu gwasanaethau gofal cymdeithasol yng Nghymru. Mae'r Ddeddf yn golygu fod angen trawsnewid rhai meysydd traddodiadol o ddarparu gwasanaethau gan fod pwyslais ar hybu annibyniaeth pobl a chanolbwyntio o'r newydd ar sicrhau fod gwasanaethau arbedol ac ymyrraeth gynnar ar gael, a'u bod yn llawer mwy hygyrch nag yn y gorffennol. Mae'r Ddeddf yn rhoi'r gwasanaethau hyn i gyd ar yr un platfform statudol, ac o'r herwydd mae angen i wasanaethau Cyngor Gwynedd ymateb i'r her yma gan ddefnyddio yr adnoddau sydd ar gael.
- 1.2** Yn hanesyddol yng Ngwynedd, mae ymagwedd gref o ddarparu gwasanaethau arbedol i deuluoedd ar sail aml asiantaethol wedi ei ddatblygu. Mae sawl pecyn gwaith drwy Strategaeth Gomisiynu Teuluoedd yn Gyntaf Gwynedd 2012 – 2017 wedi bod mewn lle, sydd wedi sicrhau fod ystod eang o wasanaethau ar gael i gefnogi teuluoedd gyda'r angen wedi ei dargedu. Roedd hon yn strategaeth bartneriaeth ac yn adeiladu ar berthynas waith aml asiantaethol dda. Cafodd ei siapio gan Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc Gwynedd ac roedd rhagwelediad i ddablygu'r agenda yn y tymor hirach i fod yn fodel integredig o ddarparu gwasanaethau. Y weledigaeth oedd y byddai teuluoedd yng Ngwynedd yn 'gryf, gwydn a fyniannus'.
- 1.3** Mae'r rhaglen hon wedi sicrhau fod Gwynedd wedi medru defnyddio'r dystiolaeth o'r gwaith sydd wedi ei wneud dros y cyfnod i adnabod yr angen ar gyfer symud yr agenda yn ei blaen ar gyfer y cyfnod nesaf. Erbyn hyn, mae angen edrych yn ehangach ar ein Strategaeth Cefnogi Teuluoedd yn hytrach na chanolbwyntio ar Strategaeth Gomisiynu yn unig.
- 1.4** Comisiynwyd adolygiad cynhwysfawr o'r Strategaeth yn ystod Haf 2017 gan sicrhau fod gwerthusiad o'r effaith ariannol ac anariannol yn cael eu hamlygu. Y prif neges yw fod y rhaglen wedi bod yn llwyddiannus, ac mae yn amlwg fod angen i'r strategaeth gomisiynu newydd chwarae ei ran mewn strategaeth ehangach lle gellir gosod allan yn glir beth yw nod y Cyngor wrth symud ymlaen.

2. Cefndir ac ystyriaethau perthnasol

- 2.1** Yn 2013/14, bu i'r Cyngor benderfynu newid strwythur adrannau a chreu un adran newydd sef Adran Plant a Cefnogi Teuluoedd. Un rheswm am y newid hwn oedd i ddod a'r gwasanaethau oedd yn ymwneud a'r gwasanaethau ataliol ac ymyrraeth

cynnar i blant a'u teuluoedd i'r un adran a'r gwasanaethau oedd yn ymwneud a'r elfen statudol, sef plant mewn angen, diogelu plant, plant mewn gofal a phobl ifanc yn gadael gofal. Drwy wneud hyn, roedd disgwyliad y byddai'r gwasanaethau hyn yn gallu gweithio yn agosach i'w gilydd, osgoi dyblygu ac yn gweld cyfleoedd i weithio yn wahanol i wella canlyniadau i blant a theuluoedd

- 2.2** Mae'n deg i nodi nad ydym wedi gwireddu'r bwriad yma yn llawn eto, ond mae yn bwysig cydnabod y gwaith da sydd wedi digwydd dros y cyfnod diwethaf drwy esiamplau o dimau integredig (Gyda'n Gilydd/Trothwy Gofal). Mae angen adeiladu ar yr egwyddorion y cyfeirir atynt ac arddel y ffordd yma o weithio fwyfwy i'r dyfodol. Mae'n deg nodi hefyd, er y gwaith da sydd yn cael ei weld ar draws yr adran hon ac adrannau eraill sydd yn ymwneud a phlant a theuluoedd, nad yw'r gwaith mor integredig ac y gallai fod. Gwelir fod dyblygu gwaith yn digwydd yn ogystal a bylchau yn ein hymdrechion fel Cyngor a phartneriaid.
- 2.3** Drwy gymryd stoc o'r sefyllfa, a hynny mewn cyd destun deddfwriaethol newydd, mae'r adran o'r farn fod angen newid sylweddol o ran ffocws yr adran a sut mae'r adran yn cydweithio gydag adrannau eraill a gyda phartneriaid allanol.
- 2.4** Un ffactor sydd wedi cyfrannu at y sefyllfa heddiw yw fod nifer o'r ffrydiau gwaith yn y maes yma yn cael eu hariannu drwy grantiau o'r Llywodraeth, ac oherwydd hynny mae cyfyngiadau sylweddol ar sut yr oedd yr arian yn cael ei wario. Mae esiamplau o brosiectau a gwasanaethau nad ydynt wedi bod ar gael i bob plentyn, person ifanc a theulu yn ddibynol ar eu 'statws' o fewn y gyfundrefn, a sgil effaith hynny yw nad yw'r feddylfryd sydd yn sail i'r gwasanaethau ac ymyrraethau heb wirioneddol gael eu prif ffrydio i waith dydd i ddydd pob gweithiwr a phob tim. Mae rhaid gwreiddio a prif ffrydio er mwyn sicrhau cynaladwyedd y model a'r weledigaeth i'r dyfodol.
- 2.5** Ein bwriad felly, yw i ddatblygu Strategaeth Cefnogi Teuluoedd ar lefel gorfforaethol a thu hwnt er mwyn sicrhau bod ein holl ymdrechion yn llawer mwy integredig – ac nid drwy newid strwythurau y mae gwneud hyn bob tro, ond drwy weithio o gwmpas y teulu a phlant ar lefel lleol, mewn ffordd llawer mwy cydlynus. Mae'n weledigaeth heriol oherwydd ei bod yn cynnwys nifer o adrannau a phartneriaid, ond mae'r wobwr o'i gwneud, yn werth ei chael.

3. Yr egwyddorion sylfaenol (sail y Strategaeth)

- Sicrhau fod y plentyn a'r teulu yn ganolog i bopeth yr ydym yn ei wneud
- Darparu gwasanaethau i deuluoedd yng Ngwynedd gyda ffocws clir ar y teulu, fydd yn ymatebol i anghenion unigryw y teulu ac yn canolbwyntio ar gryfderau er mwyn helpu teuluoedd i ddarganfod eu datrasiadau tymor hir eu hunain.
- Cynnwys teuluoedd ar draws y sbectrwm angen wrth ffurfio cynllun o'u cwmpas gan roi cyfle iddynt roi eu barn am y math o wasanaethau a fyddai o fudd iddynt
- Annog tueluoedd i adeiladu ar eu gallu eu hunain i ddatblygu eu hannibyniaeth yn hytrach na chreu dibyniaeth
- Cynllunio gwasanaethau mewn modd fydd yn adnabod cyfleoedd i gydweithio ar draws y Cyngor ac yn aml asiantaethol gan alinio'r gweithgareddau a phrosiectau

sydd yn bodoli neu a ddatblygir i sicrhau ein bod yn gwneud y defnydd gorau o adnoddau ac yn osgoi dyblygu

- Defnyddio meddylfryd Ffordd Gwynedd o ran trefnu ein gwaith, gan osgoi trrefniadau cyfeirio cymhleth rhwng gwahanol gyrff proffesiynol. Os bydd rhaid cael trefniadau cyfeirio oherwydd rhesymau anorfod, yna byddent yn glir er mwyn sicrhau fod teuluoedd yn cael mynediad i'r gefnogaeth gywir ar yr amser cywir.
- Datblygu timau integredig gan gychwyn drwy uno timau statudol gwaith cymdeithasol a swyddogion tim o amgylch y teulu, gwasanaethau gwybodaeth i deuluoedd a'r gwasanaeth gwybodaeth, cyngor a chefnogaeth (IAA) o fis Ebrill 2018. Yn y tymor hir wrth ddatblygu timau integredig, byddwn yn cyd leoli timau lle bo hynny yn bosibl.
- Sicrhau fod gan pob teulu un person cyswllt ar gyfer eu trefniadau cefnogi
- Datblygu pwrpasau clir ar gyfer ein gwasanaethau a'r timau integredig, a datblygu cyfres o fesuryddion lleol er mwyn mesur perfformiad yn erbyn y pwrpasau hyn.
- Datblygu rhaglen hyfforddaint eang ar gyfer gweithredu a chyflawni gan sicrhau fod y gweithlu cefnogi teuluoedd ar draws yr asiantaethau a phartneriaid yn ymarfer yn yr un modd gyda teuluoedd gan sicrhau fod y sgiliau gan staff i adnabod pan fo teulu angen ymyrraeth a sut i gael mynediad i wasanaethau priodol.

4. Casgliad

4.1 Cyflwynir yr adroddiad er gwybodaeth i'r Pwyllgor Craffu Gofal a bydd modd cyflwyno'r Strategaeth Cefnogi Teuluoedd i'r aelodau pan fydd wedi ei datblygu.

4.2 Bydd angen sicrhau fod adnodd digonol mewn lle o fewn yr Adran Plant a Cefnogi Teuluoedd i arwain a gyrru'r strategaeth a'r rhaglen bwysig yma yn ei blaen.